

Het geheim van het familiehuis

Kate Morton bij Boekeryj:

Het geheim van de zusters

De vergeten tuin

De vergeten brief

De vertrouweling

Aan de rand van het meer

Een zomer aan de rivier

Het geheim van het familiehuis

Kate Morton

*Het geheim van
het familiehuis*

Wat heb je over voor degenen van wie je houdt,
en hoever ga je om je leugens te verhullen?

Vertaald door Carolien Metaal

ISBN 978-90-225-9845-0
ISBN 978-94-023-2070-1 (e-book)
ISBN 978-90-528-6582-9 (audio)
NUR 302

Oorspronkelijke titel: *Homecoming*
Vertaling: Carolien Metaal
Omslagontwerp: DPS Design & Prepress Studio, Amsterdam
Omslagbeeld: © Arcangel, Shutterstock
Zetwerk: Mat-Zet bv, Huizen

© 2023 Kate Morton
© 2023 Nederlandse vertaling Meulenhoff Boekerij bv, Amsterdam

Niets uit deze uitgave mag openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, internet of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor mijn gezin

Proloog

Adelaide Hills, Zuid-Australië, nieuwjaarsdag 1959

En natuurlijk moest er een feestelijke lunch komen om het nieuwe jaar te vieren. Niets bijzonders, alleen familie, hoewel Thomas alles uit de kast zou willen halen. Iets anders was ondenkbaar: de Turners hielden erg van traditie, en aangezien Nora en Richard uit Sydney op bezoek kwamen, mocht enige zwier niet ontbreken.

Isabel had besloten dit jaar een ander deel van de tuin te gebruiken. Meestal zaten ze onder de walnotenboom op het oostelijke gazon, maar vandaag had ze zich aangetrokken gevoeld tot het grasveld in de schaduw van de ceder van meneer Wentworth. Toen ze daar bloemen had afgeknipt voor op tafel was ze aangenaam getroffen door het schitterende uitzicht op de bergen. Ja, had ze tegen zichzelf gezegd, dit is een prima plek. Het opkomen van die gedachte, haar eigen besluitvaardigheid, had haar in vervoering gebracht.

Ze hield zich voor dat het allemaal hoorde bij haar goede voorne- men om 1959 met een frisse blik en dito verwachtingen te beginnen, maar toch opperde een zeurend inwendig stemmetje of ze niet eerder haar man een beetje treiterde met deze plotselinge schending van het protocol. Vanaf het moment dat ze de sepia foto hadden gevonden met daarop meneer Wentworth en zijn vrijwel identiek bebaarde, victoriaanse vrienden in elegante houten ligstoelen op het oostelijke gazon, was Thomas onvermurwbaar geweest in zijn

overtuiging dat dát de aangewezen plek was om gasten te ontvangen.

Het was Isabel niet duidelijk wanneer ze precies voor het eerst een heimelijk genoegen was gaan scheppen in het veroorzaken van die verticale rimpel tussen de wenkbrauwen van haar echtgenoot.

Een windvlaag dreigde de slinger uit haar handen te rukken. Ze hield zich stevig vast aan de hoogste tree van de houten ladder. Ze had hem die ochtend zelf uit de tuinschuur naar beneden gedragen en nogal genoten van de inspanning. Bij het naar boven klimmen was er een herinnering uit haar jeugd opgekomen: een dagtochtje naar Hampstead Heath met haar vader en moeder, waar ze in een van de reuzensequoia's was geklommen en de binnenstad van Londen had gezien. 'Ik kan St Paul's zien!' had ze naar haar ouders geroepen toen ze door de smog heen de bekende koepel bespeurde.

'Hou je goed vast,' had haar vader teruggeroepen.

Pas toen hij dat gezegd had kreeg Isabel de perverse drang dat juist niet te doen. Het verlangen had haar de adem benomen.

Een stel roze kaketoës schoot uit de kroon van de dikste banksia – een wervelende ratjetoe van roze en grijze veren – en Isabel verstijfde. Er was daar iemand. Haar instinct voor gevaar was altijd al sterk ontwikkeld geweest. 'Je hebt vast iets op je geweten,' zei Thomas vroeger in Londen altijd tegen haar, toen ze elkaar net kenden en nog steeds in vervoering waren. 'Onzin,' zei ze dan, 'ik ben gewoon bijzonder opmerkzaam.' Isabel bleef stokstijf boven op de ladder staan en spitte haar oren.

'Kijk, daar!' werd er gefluisterd. 'Schiet op, sla hem dood met de stok.'

'Dat kan ik niet!'

'Dat kun je wel... Je moet wel... Je hebt het gezworen.'

Het waren de kinderen maar! Matilda en John. Een opluchting, veronderstelde Isabel. Toch bleef ze roerloos staan om zichzelf niet te verraden.

'Draai gewoon zijn nek om, dan is het klaar.' Dat was Evie, haar jongste van negen.

'Dat kán ik niet.'

‘O, John,’ zei Matilda van veertien, die erg volwassen was voor haar leeftijd. ‘Geef hier. Zeur niet zo.’

Isabel kende het spelletje. Ze hadden het jarenlang met tussenpozen gespeeld. Het was aanvankelijk geïnspireerd op een boek, een bloemlezing van bushpoëzie die Nora had gestuurd. Isabel had het voorgelezen en de kinderen waren er gek op geweest. Zoals zo veel verhalen hier waren ze waarschuwend bedoeld. Het scheen dat hier verschrikkelijk veel te vrezen was: slangen en zonsondergangen en onweersbuien en droogte en zwangerschap en koorts en bosbranden en overstromingen en dolle stieren en adelaars en vreemdelingen – ‘zwerfers met een boeventronie’ die opdoken tussen de struiken en dood en verderf zaaiden.

Isabel vond het aantal dodelijke dreigementen soms overweldigend, maar de kinderen waren echte kleine Australiërs en genoten van zulke verhalen. Ook het spelletje, Slangenjacht, werd gekoesterd. Het was een van de weinige activiteiten die hen geheid boeiden, ondanks het verschil in leeftijd en interesse.

‘Hebbes!’

‘Goed gedaan.’

Een galmend, opgetogen gelach.

‘En nu verder.’

Ze vond het heerlijk dat ze zo vrolijk en uitgelaten bezig waren, maar toch hield ze haar adem in en wachtte tot ze verdergingen. Soms – hoewel ze dat nooit hardop toe zou durven geven – betrapte Isabel zichzelf erop dat ze zich voorstelde hoe het zou zijn als ze hen allemaal kon laten verdwijnen. Voor een tijdje maar, natuurlijk; ze zou hen vreselijk missen als ze langer wegbleven. Een uurtje, zeg maar, misschien een dag... hooguit een week. Net lang genoeg om wat tijd te hebben om na te denken. Die kwam ze altijd tekort; het was in ieder geval nooit genoeg om een logische conclusie te kunnen trekken uit een gedachte.

Thomas keek haar altijd aan alsof ze gek was wanneer ze zoiets zei. Hij had behoorlijk vastomlijnde ideeën over het moederschap. En het echtgenote-zijn. In Australië moesten vrouwen het schijnbaar vaak in hun eentje zien te redden met slangen, branden en wilde honden.

Thomas kreeg altijd die afwezige blik in zijn ogen als hij uitweidde over dit onderwerp, de fascinatie van een sentimentele romanticus voor de folklore van dit land. Hij mocht graag het beeld schetsen van een pioniersvrouw die zware ontberingen onderging en thuis het vuur brandende hield, terwijl hij vrolijk aan de boemel ging in de wereld.

Ooit had ze dat wel een grappig idee gevonden. Het was grappiger geweest als ze dacht dat hij het schertsend bedoelde. Maar hij had gelijk als hij haar eraan herinnerde dat zij had ingestemd met zijn grote plan. Sterker nog, ze had de kans iets anders te gaan doen met beide handen aangegrepen. De oorlog was lang en grimmig geweest, en Londen was schandalig ongemanierd en geschift toen die was afgelopen. Isabel was bekaf geweest. Thomas had ook gelijk toen hij erop wees dat het leven in hun prachtige huis in niets leek op een pioniersbestaan. En inderdaad, ze had een telefoon, elektrische verlichting en een slot op elke deur.

Wat niet wilde zeggen dat het soms niet eenzaam werd, en heel erg donker, als de kinderen naar bed waren. Zelfs lezen, dat haar lange tijd soelaas had geboden, was als een nogal isolerende inspanning gaan voelen.

Zonder de ladder los te laten strekte Isabel haar nek om te zien of de slinger niet te dicht bij de tafel eronder zou komen te hangen. Dit klusje was lastiger dan ze gedacht had. Bij Henrik zag het er altijd zo gemakkelijk uit. Ze had het hem kunnen – móéten – vragen voordat hij gisteren klaar was met zijn werk. Er was geen regen voorspeld; de versiering had best een nachtje buiten kunnen hangen. Maar dat had ze niet gekund. Vanaf het moment dat ze hem die middag op kantoor had gezien, waar hij, toen Thomas in Sydney was, nog tot laat zat te werken, waren er dingen veranderd tussen hen. Ze geneerde zich nu als ze hem vroeg onbenullige klusjes rondom het huis te doen, voelde zich opgelaten en kwetsbaar.

Ze zou het gewoon zelf moeten doen. Maar echt hoor, de wind werkte niet mee. Ze had de knoop doorgehakt over het westelijke gazon voordat het was gaan waaien en was vergeten dat dit het minder beschutte deel van de tuin was. Maar Isabel had heel haar leven al een

koppig trekje gehad. Een wijze vriendin had haar ooit verteld dat mensen met de jaren niet veranderden, alleen ouder en triester werden. Aan ouder worden kon ze niet veel doen, maar Isabel was vastbesloten dat laatste niet te laten gebeuren. Gelukkig was ze van nature een zeer positief mens.

Het was alleen dat winderige dagen een bepaalde onrust met zich meebrachten. De laatste tijd, in ieder geval. Ze wist zeker dat ze deze innerlijke turbulentie niet altijd had gevoeld. Ooit, in een ander leven, had ze bekendgestaan als iemand met stalen zenuwen. Nu kon ze om het minste of geringste in paniek raken, het gevoel krijgen dat ze in haar eentje op het oppervlak van het bestaan stond en dat zo breekbaar als glas voelde. Ademhalen hielp. Ze vroeg zich af of ze een bepaalde tinctuur of thee nodig had; iets om haar geest tot rust te brengen, zodat ze tenminste kon slapen. Ze had zelfs overwogen naar de dokter te gaan – maar niet de man van Maud McKendry in de hoofdstraat. God verhoede.

Hoe dan ook, Isabel zou het allemaal gaan rechtzetten. Dat was haar andere goede voornemen, hoewel ze dat voor zich hield. Ze gaf zichzelf nog één jaar om weer in balans te komen. Mensen rekenden op haar en het was tijd.

Ze werd achtendertig op haar volgende verjaardag. Praktisch veertig! Zo oud was haar vader of moeder nooit geworden. Misschien dat ze daarom de laatste tijd werd overvallen door jeugdherinneringen. Het was alsof er voldoende tijd was verstreken om achterom te kijken en de zee van tijd heel duidelijk te zien. Ze kon zich amper herinneren dat ze die zee was overgestoken.

Het was belachelijk dat ze zich eenzaam voelde. Ze woonde al veertien jaar in dit huis. Ze werd omringd door meer familieleden dan ze ooit had gehad – God wist dat ze niet kon ontsnappen aan de kinderen, zelfs als ze dat zou proberen. Maar toch, er waren momenten dat ze bang was voor haar eigen troosteloosheid, het knagende gevoel iets verloren te hebben wat ze niet bij naam kon noemen en daardoor nooit zou kunnen vinden.

Er bewoog iets in de bocht van de oprijlaan. Ze tuurde ernaar. Ja, er kwam iemand aan, ze had het zich niet verbeeld. Een vreemde? Een

bushranger die de oprijlaan op kwam galopperen, regelrecht uit een gedicht van Banjo Paterson?

Het was de postbode, besefte ze toen ze het in bruin papier verpakte pakket ontwaarde. Op nieuwjaarsdag! Een van de voordelen van het wonen in een plattelandsdorp waar iedereen elkaar kende was dat de dienstverlening niet zo aan vaste tijden gebonden was, maar dit was uitzonderlijk. Ze voelde een vlag van opwinding en probeerde de slinger snel vast te knopen om de ladder af te kunnen en het pakket te onderscheppen. Ze hoopte dat het de bestelling was die ze een paar weken geleden op de post had gedaan. Haar bevrijding! Ze had het niet nu al verwacht.

Maar het was om gek van te worden. Het touwtje zat in de knoop en de wind blies het alle kanten op. Isabel stond binnensmonds vloekend te klungelen en keek over haar schouder om te zien waar de postbode nu was.

Ze wilde niet dat haar pakketje thuis werd afgeleverd.

Toen hij bij de dichtstbijzijnde bocht van de oprijlaan was, wist Isabel dat ze de slinger los moest laten als ze op tijd de ladder af wilde zijn. Ze aarzelde even en riep toen: 'Hallo!' Ze zwaaide. 'Hier ben ik.'

Hij keek verbaasd op en terwijl ze zich stevig vastgreep aan de ladder vanwege een nieuwe windvlaag, zag Isabel dat ze zich vergist had. Want hoewel hij een pakketje bij zich had, was de vreemde op de oprijlaan niet de postbode.

Kerstavond, 1959

Later, als hij ernaar gevraagd werd – wat in de loop van zijn lange, lange leven veel zou gebeuren – antwoordde Percy Summers altijd naar waarheid dat hij dacht dat ze lagen te slapen. Het weer was er warm genoeg voor geweest. De hele maand december had de hitte zich vanuit het westen naar binnen gedrongen, was de woestijn in het midden overgestoken en naar het zuiden afgebogen. Daar was ze ongezien en onvermurwbaar blijven hangen. Elke avond luisterden ze naar het weerbericht op de radio in de hoop dat er een kentering op komst was, maar dat gebeurde nooit. In de lange middagen leunden ze met samengeknepen ogen tegen het gouden licht over elkaars omheiningen, terwijl de flikkerende zon wegsmolt op de horizon voorbij de rand van het dorp. Hoofdschuddend klaagden ze over de hitte, die vervloekte hitte, en vroegen aan elkaar – zonder een antwoord te verwachten – wanneer die eindelijk voorbij zou zijn.

Ondertussen stonden de lange, smalle blauwe gombomen roerloos op de oplopende heuvels die het dal rond hun rivier omringden. De grijsbruine stroken op hun schors hadden een metaalachtige glans. Ze waren oud en hadden alles al eens meegemaakt. Lang voor de huizen van steen, hout en ijzer, voor de wegen en auto's en omheiningen, voor de rijen met druivenplanten en appelbomen en het vee in de weiden waren de gombomen er al geweest. Ze hadden telkens weer de

verschroeiende hitte en ook de kille natheid van de winter doorstaan. Dit was een eeuwenoude plek, een land van uitersten.

Maar zelfs naar gebruikelijke maatstaven was de zomer van 1959 heet. Records werden verbroken op plekken waar die werden bijgehouden en de inwoners van Tambilla ondergingen dat aan den lijve. Percy's vrouw Meg stond nu voor dag en dauw op om te zorgen dat de dagelijkse hoeveelheid melk in de winkel was voordat die kon bederven, Jimmy Riley zei dat zelfs zijn ooms en tantes zich niet konden herinneren dat het zo droog was geweest en met de gebeurtenissen van 1955 nog vers in het geheugen spookte het brandgevaar door ieders hoofd.

'Zwarte zondag' waren de kranten het gaan noemen. De ergste branden sinds het ontstaan van de kolonie. De tweede januari was vier jaar geleden begonnen met het benauwende gevoel dat er iets rampzaligs stond te gebeuren. 's Nachts had een stofstorm afkomstig van de droge vlaktes in het noorden gezorgd voor snijdende windvlagen van honderd kilometer per uur. Bomen bogen en bladeren vlogen door de ravijnen, golfplaten daken werden van boerderijen gerukt. Elektriciteitsdraden knapten en veroorzaakten vonkenregens die rondraasden en oplaaiden en uiteindelijk een enorme, vraatzuchtige wal van vuur vormden.

Urenlang hadden de bewoners ertegen gestreden met natte zakken, spades en wat ze verder ook maar konden vinden, totdat het 's avonds eindelijk was gaan regenen en de wind van richting veranderde. Alleen waren er toen wel zo'n veertig gebouwen verwoest en twee doden te betreuren. Sinds die tijd hadden ze om fatsoenlijke noodmaatregelen gevraagd, maar de beleidsmakers in de stad waren veel te traag. En nu de omstandigheden griezelig veel leken op die van toen, hadden ze zelf het heft in handen genomen.

Jimmy Riley, die werkte als spoorzoeker voor sommige boeren in de Hills, pleitte al eeuwen voor beheerbranden. Al duizenden jaren, zo zei hij, hadden zijn voorouders opzettelijk maar gecontroleerd natuurgebieden in brand gestoken, en brandbaar materiaal verwijderd terwijl het nog koel was, zodat er niet genoeg over was voor een snelle verspreiding van een brand wanneer de zon de aarde blakerde, de

noordwesters loeiden en één vonkje genoeg was. Percy vond dat er lang niet genoeg geluisterd werd naar mannen als Jimmy Riley, die dit land door en door kenden.

Het meest recente telefoontje was een week geleden gekomen van Angus McNamara in de buurt van Meadows. De milde, natte jaren sinds '55 hadden geresulteerd in stevige groei en het Kuitpobos was dichtbebladerd. Eén verdwaalde bliksemflits, één gevallen lucifer, en het hele zootje zou in vlammen opgaan. Ze waren er de hele week mee bezig geweest; net voor kerst waren ze klaar met hakken. En dat was maar goed ook, want er werd noodweer verwacht in het weekeinde. De kans was echter groot dat de regen hen links liet liggen en ze alleen te maken kregen met bliksemflitsen. Meg was niet echt blij geweest toen Percy haar vertelde dat hij de drukste tijd van het jaar weg zou zijn, maar ze wist dat het moest gebeuren en dat Percy zijn verantwoordelijkheden niet uit de weg ging. Ze hadden hun jongens opgeroepen als invalkracht in de winkel. Meg had er met tegenzin mee ingestemd dat het niet zo slecht voor hen was om echte verantwoordelijkheid te dragen. Percy had de Ford utility, de *ute*, voor hen achtergelaten en was op Blaze naar Meadows gereden.

Eerlijk gezegd reisde Percy ook liever per paard. Hij had het verschrikkelijk gevonden om tijdens de oorlog de ute op blokken te zetten, maar benzine was nergens te krijgen – het kleine beetje dat er was, werd gevorderd door het leger of andere essentiële diensten – en tegen de tijd dat ze de auto er weer van af konden halen, was hij het niet meer gewend om te rijden. Ze hadden de ute gehouden voor grotere bestellingen, maar wanneer het kon zadelde Percy Blaze op voor een ritje. Ze was nu een oude dame, niet meer de angstige jonge merrie die in '41 bij hen was gekomen, maar mocht nog graag een eind galopperen.

Het bedrijf van McNamara was een grote veehouderij aan deze kant van Meadows die door de meeste mensen simpelweg 'de Station' werd genoemd. Het huis was groot en plat met een brede veranda rondom en een ver overhangend ijzeren afdak dat de hitte op afstand hield. Ze hadden Percy een slaapplek in de stal aangeboden, maar hij had met alle liefde buiten onder de sterren gekampeerd. Met die

drukke winkel en opgroeiende jongens kwam dat er de laatste tijd niet veel meer van. Ze waren nu zestien en veertien, allebei groter dan hij en met dito schuiten. Ze deden liever dingen met hun vrienden dan dat ze met die ouwe gingen kamperen. Percy misgunde zijn jongens hun onafhankelijkheid niet, maar miste hen wel. Hij dacht met heimwee terug aan de avonden rond een kampvuur, waarop ze elkaar verhalen vertelden en aan het lachen maakten. Ze hadden de sterren geteld en hij had hun echte vaardigheden bijgebracht, zoals hoe je zoet water kon vinden en je eigen voedsel moest vangen.

Hij zou hun voor de kerst ieder een nieuwe vishengel geven. Meg had hem beschuldigd van verkwisting toen hij met de cadeaus teruggekomen was uit de stad, maar ze had het met een glimlach gezegd. Ze wist dat hij op zoek was geweest naar iets om de verschrikkelijke klap te verzachten die het verlies van hun oude hond Buddy in het voorjaar had veroorzaakt. Percy had de kosten gerechtvaardigd door haar eraan te herinneren dat met name Marcus een goede visser werd; hij zou het slechter kunnen doen dan daar zijn werk van maken. Kurt, de oudste van de twee, zou naar de universiteit gaan als hij van school afging. Hij was de eerste in de familie en hoewel Percy probeerde niet te veel ophef te maken over zijn formidabele rapporten – vooral niet waar Marcus bij was –, was hij zo trots als een pauw. En Meg ook. Zelfs nu Matilda Turner de laatste tijd voor afleiding zorgde, was Kurt erin geslaagd zijn cijfers hoog te houden. Percy had graag gewild dat zijn moeder nog leefde om de dingen te lezen die Kurts leraren schreven.

De hitte veroorzaakte een tikkend geluid in het struikgewas en gortdroge twijgjes knaptten onder Blaze' hoeven. Ze waren vroeg vertrokken van de Station en hadden de hele dag gelopen. Percy loodste de oude dame langzaam en standvastig over het spoor en bleef zo veel mogelijk in de schaduw. Voor hem lag de rand van Hahndorf; het zou niet lang meer duren voor ze thuis waren.

Door de warmte van de dag op zijn rug en het monotone gezoem van verborgen insecten in zijn oren was Percy slaperig geworden. De droge zomerlucht bracht herinneringen boven aan zijn jeugd. Aan

dat hij op zijn bed lag, achter in het huis, in de kleine kamer die hij deelde met zijn vader en moeder, en zijn oren trainde op de geluiden buiten. Dat hij zijn ogen sloot, zodat hij zichzelf beter kon voorstellen in een leven daarbuiten.

Percy had het grootste deel van zijn twaalfde levensjaar in dat bed doorgebracht. Dat was niet gemakkelijk geweest voor een jongen die gewend was vrijuit rond te zwerven. Hij hoorde zijn vriendjes buiten op straat naar elkaar roepen, lachen en honen tijdens het voetballen en hunkerde ernaar daarbij te zijn, het bloed te voelen pompen door zijn benen en zijn hart tegen zijn ribbenkast te horen bonken. Hij had zichzelf voelen verschrompelen en vervagen tot niets.

Maar zijn moeder was van sterke anglicaanse afkomst en niet het type om lijdzaam toe te zien hoe het zelfmedelijden van haar zoon hem dreigde te verzwelgen. ‘Het maakt niet uit dat je lichaam geen kant op kan,’ zei ze op die vastberaden, nuchtere manier van haar. ‘Er zijn andere manieren om te reizen.’

Ze was begonnen met een kinderboek over een koala met een wandelstok, een matroos en een pinguïn, en een pudding die telkens als hij gegeten werd op miraculeuze wijze een andere vorm aannam. Het was een openbaring: als klein kind was Percy nooit voorgelezen. De boeken die hij op het bureau van zijn schoolleraar had zien liggen, had hij – wellicht door de invloed van zijn vader – altijd geassocieerd met straf en hard werken. Hij had zich niet gerealiseerd dat er achter die omslagen hele werelden schuilgingen vol mensen en plekken en grappen en grollen, die gewoon wachtten tot hij ze opensloeg.

Toen Percy de verhalen zo vaak gehoord had dat hij ze letterlijk binnensmonds kon navertellen, raapte hij de moed bij elkaar om zijn moeder te vragen of er misschien nog andere waren. Omdat ze in eerste instantie had gezwegen, dacht hij dat hij een onzichtbare grens was gepasseerd, dat de verhalen zouden verdampen en hij weer alleen zou zijn met slechts zijn kapotte lichaam als gezelschap. Maar toen had zijn moeder gemompeld: ‘Dat vraag ik me af.’ Vervolgens was ze het koetshuis achter in de tuin ingedoken, een plek waar zijn vader nooit kwam.

Gek om te bedenken dat hij nooit kennisgemaakt zou hebben met

Jane Austen als hij niet gevelde was door polio. ‘Mijn lievelingsschrijver,’ had zijn moeder bedeesd gezegd, alsof ze een geheim verklapte. ‘Van voor ik je vader kende.’ Ze had geen tijd om het hem voor te lezen, zei ze – ‘Het hele dorp sterft van de honger als ik er niet ben om melk en eieren te verkopen!’ –, maar ze had het boek in zijn handen gelegd en ernstig geknikt. Percy had het begrepen. Ze waren nu samenzweeiders.

Het had even geduurd voordat Percy gewend was aan het taalgebruik, en sommige woorden kende hij niet, maar hij hoefde nergens naartoe en toen hij er eenmaal in zat, was er geen weg meer terug. *Trots en vooroordeel*, *Gevoel en verstand*, *Emma*; aanvankelijk leken ze een wereld te beschrijven die heel anders was dan de zijne, maar hoe meer hij las, hoe meer hij de mensen uit zijn omgeving ging herkennen in Austens personages, het eigenbelang en de ambities, de misverstanden en gemiste kansen, geheimen en sluimerende wrok. Hij had met hen gelachen, zachtjes gehuild in zijn sloop als ze het zwaar hadden en hen toegejuicht als ze eindelijk het licht hadden gezien. Hij was van hen gaan houden, besepte hij. Op de een of andere manier was hij net zo veel om hen – vruchten van de verbeelding van een verre schrijfster – gaan geven als om zijn ouders en allerbeste vrienden.

Toen hij de kleine boekenverzameling die zijn moeder in haar geheime doos bewaarde had uitgeput, haalde Percy haar over nieuwe voor hem te lenen, drie tegelijk, bij de bibliobus. Hij zou ze met zijn rug naar de deur toe lezen, zodat hij de verboden literatuur onder de dekens kon stoppen zodra hij zijn vaders voetstappen op de overloop hoorde. Zijn vader kwam elke avond na zijn werk naar boven om naast Percy’s bed te staan. Een grote, hulpeloze man die fronste van onmachtige frustratie terwijl hij vroeg of Percy zich al wat beter voelde en in stilte de roerloze benen van zijn zoon opdroeg te herstellen.

En misschien had dat uiteindelijk toch geholpen, want Percy behoorde tot de gelukkigen. Hij kon niet meer zo goed voetballen en bij cricket was hij te langzaam, maar met behulp van een paar spalken kon hij langzaam zijn benen weer gebruiken. In de jaren daarna zou een buitenstaander niet snel geraden hebben dat de jongen die zich

aanbod als scheidsrechter fysiek ook maar een beetje minder geschikt was dan de anderen.

Percy gaf het lezen niet op, maar hij schreeuwde het ook niet van de daken. Fictie, non-fictie en – naarmate hij ouder werd en zichzelf vanwege zijn veranderende gevoelens niet meer terugkende – ook poëzie. Hij verslond Emily Dickinson, verwonderde zich over Wordsworth en vond een vriend in Keats. Hoe was het toch mogelijk, vroeg hij zich af, dat T.S. Eliot, een man die in Amerika geboren was en een bestaan had opgebouwd in Londen – een mysterieuze, door en door Engelse stad van grijze stenen en beladen met geschiedenis, die vreemd was voor Percy – in Percy's hart kon kijken en daar zo duidelijk zijn eigen overwegingen over tijd en geheugen kon zien en wat het betekende een persoon op deze wereld te zijn?

Deze gedachten hield hij voor zich. Niet dat hij zich schuldig voelde, maar meer omdat hij nu al wist dat de andere jongens uit Tambilla zijn belangstelling niet deelden. Zelfs Meg had hem onzeker aangekeken toen hij haar, tijdens hun verkering, naar haar favoriete boek had durven vragen. Na enige aarzeling had ze gezegd: 'Hoezo? De Bijbel natuurlijk.' Hij had dat antwoord indertijd voor vroomheid aangezien – iets wat onverwacht en ietwat verrassend was als je bedacht wat ze nog meer tegen elkaar hadden gezegd. Maar later, toen ze een jaar of twee getrouwd waren en hij het ter sprake bracht, had ze even verward gekeken en was toen in lachen uitgebarsten. 'Ik dacht dat je wilde weten of ik deugdzaam genoeg was,' zei ze. 'Ik wilde je niet teleurstellen.'

Blaze was bedekt met zweet, dus Percy bleef staan bij de drinkbak op de hoofdstraat van Hahndorf om haar te laten drinken en uitrusten. Hij stapte af en bond de teugels aan een paal.

Het was na drieën en de straat lag in de schaduw dankzij de honderden gigantische kastanjabomen, iepen en platanen aan weerszijden ervan die meer dan een halve eeuw geleden geplant waren. Sommige zaken waren nog open en Percy voelde zich aangetrokken tot de etalage van een nabijgelegen houtdraaijerij, waar op een aantal planken verschillende handgemaakte voorwerpen stonden: schalen, andere gebruiksvoorwerpen en wat siersnijwerk.

Percy ging naar binnen. ‘Er staat daar een elfje,’ zei hij tegen het meisje achter de toonbank. Hij schrok van zijn eigen stem; het was de eerste keer dat hij vandaag tegen iemand sprak. ‘Mag ik het van dichtbij bekijken?’

Het meisje liep naar een plank, haalde het miniatuurvogeltje eraf en gaf het aan Percy.

Percy bewonderde het van alle kanten. Hij hield het omhoog in het licht en was onder de indruk van het fragiele halsje en de parmantige zwenking van zijn staartveren. De gelijkenis was opmerkelijk en getuigde van goed vakmanschap.

‘Is het een cadeautje?’ vroeg het meisje.

Hij zette het vogeltje met een knik op de toonbank. ‘Ze verzamelt ze.’

De verkoopster bood aan het elfje in te pakken. Ze had nog een stukje kerstpapier en een mooi zilveren lintje in de achterkamer, waar ze haar eigen cadeaus aan het inpakken was, zei ze. Ze kon de rest maar beter vandaag gebruiken. ‘Straks is er vast niet veel vraag meer naar, toch?’

Nadat hij had betaald, stopte Percy het piepkleine pakje in zijn zak en wenste het meisje een fijne kerst.

‘U ook, meneer Summers,’ zei ze. ‘En doe de groeten aan mevrouw Summers.’ Hij moet verbaasd hebben gekeken, want ze lachte. ‘We zitten samen bij de plattelandsvrouwen. Ze is vast dol op dat elfje. Ze heeft me een keer verteld dat ze al van kleins af aan een voorliefde heeft voor vogels.’

Percy kon zich niet meer herinneren wanneer hij Meg voor het eerst gezien had. Eigenlijk was ze er altijd al geweest. Lange tijd was ze gewoon een van de jongere kinderen die erbij waren als hij en zijn vrienden samenkwamen op de stoffige weiden of aan de oever van de rivier na een regenbui om voor de lol te kijken wat er langskwam. Ze was toen een viezig mormel, maar dat had hij haar niet aangerekend. Ze waren allemaal plattelandskinderen die niet zo met hun uiterlijk bezig waren, tenzij ze zondags naar de kerk gingen, en zelfs dan alleen nog onder dreiging van een pak slaag van hun moeder.

Maar hij was haar op een dag tegengekomen bij de in onbruik geraakte kopermijn, niet ver vanwaar de trein van Balhannah naar Mount Pleasant langskwam. Daar ging hij altijd naartoe als hij wilde ontsnappen aan zijn vaders goedbedoelde pogingen 'een vent van hem te maken'. Ze zat met een vies, rood, betraand en snotterig gezicht op de vensterbank van een oud stenen bijgebouw. Hij had zich afgevraagd hoe zo'n klein opdondertje daarop had kunnen klimmen. Pas later, toen hij haar leerde kennen, ontdekte hij dat achter dat engelengezichtje een spijkerharde overlevingsdrang schuilging.

Percy had naar haar geroepen en gevraagd wat er was, maar in eerste instantie had ze geweigerd ook maar iets te zeggen. Hij had niet aangedrongen, was simpelweg verdergegaan met zijn eigen dingen. Hij had een tijdje gelezen in de schaduw van de grote ronde schoorsteen, zijn benen gestrekt en gezocht naar platte stenen tussen het hoge speergras om over het stuwmeer te laten stuiteren. Hij had gevoeld dat ze naar hem keek, maar daar verder geen aandacht aan besteed. Maar blijkbaar had het er leuk uitgezien wat hij deed, want op eens was ze zonder iets te zeggen naast hem opgedoken en ging ook platte stenen zoeken.

Hun zoektocht verliep in kameraadschappelijk stilzwijgen dat alleen af en toe werd verbroken als hij bewonderend floot bij het zien van een wel heel mooi stuiterende steen van haar. Rond het middaguur deelde hij zijn boterham met haar. Ze aten zonder te praten, afgezien van de informatie die hij gaf als hij een interessante vogel zag.

'Heilige ijsvogel,' zei hij, wijzend naar de opgezette borst op de onderste tak van een nabijgelegen naaldboom.

'Nietes. Dat is een kookaburra.'

Hij schudde zijn hoofd. 'Zelfde familie, maar zie je dat haar donkere veren turkoois zijn? Wacht maar... als ze straks een hagedis of kever ziet, vliegt ze weg en dan zie je ze glinsteren in het zonlicht.'

'Wat is dat dan?'

'Een Indische kievit.'

'En die daar?'

Percy zag de zwart-witte vogel met zijn gele snavel. 'Een tuinhoningeter.'

‘En die dan?’ Het meisje wees naar een klein vogeltje met een knalblauwe borst en lange, rechte staartveren die omhoogstaken.

‘Dat is een elfje – een blauwborstelfje om precies te zijn.’

‘Haar vind ik het mooist.’

‘Het is een mannetje.’

‘Hoe weet je dat?’

‘Mannetjesvogels zijn mooier. Het vrouwtje is bruin met een piepklein beetje groen in haar staart.’

‘Zoals die daar?’

Percy tuurde naar de plek die ze aanwees. ‘Ja, dat is er een.’

‘Jij weet best veel,’ merkte ze op.

‘Ach, ja.’

Toen het tijd was om te vertrekken, had hij Meg gevraagd of ze met hem mee wilde. Hij kon haar een lift terug geven, zei hij. Het werd al donker en hij rook dat er regen op komst was. Ze aarzelde heel even en vertelde hem toen dat ze helemaal niet terugging: ze was weggelopen van huis, daarom was ze hier.

Pas op dat moment beseft Percy hoe jong ze was. Ze keek uitdagend, had haar armen om zich heen geslagen, en toch zag hij dat ze ergens hoopte dat hij haar zou dwingen met hem mee terug te gaan. Haar kwetsbaarheid had hem opeens heel verdrietig gemaakt. En ook boos. Het was algemeen bekend dat haar vader zijn vuisten niet thuis kon houden als hij kwaad was. Hij heeft het slecht gehad tijdens de oorlog, was alles wat Percy’s moeder over hem wilde zeggen. ‘Maar wijs mij er één aan voor wie dat niet geldt.’

Percy begreep wat ze bedoelde: die generatie mannen had geleerd dat ze de dingen die ze gezien en gedaan hadden, de kameraden die ze waren kwijtgeraakt door de modder en geweervuur, alleen konden vergeten door zich laveloos te drinken en hun nachtmerries af te reageren op hun huisgenoten. Percy had het beter getroffen dan de meesten. Zijn vader was streng, maar niet gewelddadig. Voor geweld had hij aanwezig moeten zijn, en daar was hij veel te afwezig voor.

De eerste regenspetters begonnen te vallen. ‘Oké,’ zei Percy. ‘Maar het wordt hier vannacht wel koud.’

‘Ik heb een deken.’

‘Slimme meid. En eten heb je zeker ook geregeld?’

‘Ik heb brood meegenomen.’

Hij had zijn boek teruggestopt in zijn rugzak. ‘Zo te horen heb je aan alles gedacht.’ Hij controleerde het zadel van Prince en trok aan de stijgbeugels. ‘Alleen zeiden ze op de radio dat het vanavond gaat onwieren. En brood is wel karig op een koude, natte avond.’

Ze fronste onzeker.

‘Weet je,’ vervolgde hij, ‘mijn moeder had een stoofschotel op het fornuis staan toen ik vanmorgen vertrok. Die laat ze de hele dag pruttelen, net als mijn oma vroeger, en ze maakt altijd te veel.’

‘Wat voor stoofpot?’

‘Met lam.’

Het meisje schuifelde heen en weer. Haar haren waren al behoorlijk nat; haar vlechten hingen als twee slappe touwtjes over haar schouders.

‘Je hebt zeker geen zin om er een kom of twee van te komen eten? Ik kan je daarna hier terugbrengen.’

Ze was niet gestopt na twee kommen; ze had er drie leeggegeten, terwijl Percy’s moeder voldaan zwiggend had toegekeken. Susan Summers nam haar christelijke plichten serieus en een zwerfster die op een onstuimige, natte winteravond opeens voor de deur stond, was een uitgelezen kans. Ze had erop gestaan het meisje in bad te doen en nadat de stoofschotel was verorberd en de afwas gedaan, had ze haar op de canapé naast het knetterende haardvuur ingestopt, waar ze meteen in een diepe slaap viel.

‘Arme ziel,’ had Percy’s moeder gezegd, terwijl ze het slapende kind over haar bril met halve glaasjes bekeek. ‘Je moet er niet aan denken dat ze de nacht daar alleen wilde doorbrengen.’

‘Gaat u haar ouders vertellen waar ze is?’

‘Ik zal wel moeten,’ zei ze met een overtuigende doch zorgelijke zucht. ‘Maar voordat we haar laten gaan, moeten we haar duidelijk maken dat ze hier altijd welkom is.’

Percy had zich daarna voorgenomen haar in de gaten te houden. En hij hoefde haar nooit ver te zoeken. Ze kwam steeds vaker ’s middags naar de winkel om te kletsen met Percy’s moeder. Voor hij het

wist, werkte ze in het weekeinde achter de toonbank.

‘De dochter die ik nooit heb gehad,’ zei zijn moeder altijd met een liefdevolle glimlach naar Meg, terwijl ze het kasboek opmaakte en de bestellijst bijwerkte. ‘Vriendelijk en vaardig en best aardig om te zien.’ En later, toen Meg van een meisje een vrouw werd: ‘De man die haar als vrouw krijgt, mag zijn handen wel dichtknijpen.’ En nog nadrukkelijker, zij het niet onvriendelijk, terwijl haar blik naar Percy’s stijve been schoot: ‘Een kerel met beperkingen zou het wel heel erg treffen als hij met zo’n meisje trouwde.’

Hahndorf lag nu achter hen, ze hadden het vertrouwde glooiende terrein betreden dat naar Mount Lofty liep. Rijen druivenplanten met veel bladeren koesterden zich in de late middagzon en de warme lucht had de vage geur van lavendel uit Kretschmers bloemkwekerij.

Blaze verhoogde haar tempo toen ze in de buurt kwamen van de Onkapinga Valley Road. Appelboomgaarden maakten plaats voor olijfgaarden en toen ze de brug in Balhannah overstaken, schudde ze met haar manen en trok zachtjes in de richting van het water. Percy verstevigde zijn greep op de teugels en drukte zijn hand tegen de hals van het paard. ‘Begrepen, oude dame.’

Meg zou allerlei klusjes voor hem hebben als hij terug was. Er waren altijd lastminutebestellingen die op kerstavond de deur nog uit moesten en het bijwonen van de dienst van dominee Lawson om half zeven was een must. Maar het was tien uur geleden dat ze vertrokken waren uit de Station en ze hadden maar een paar keer een korte pauze genomen. Hoe graag hij ook naar huis wilde, het voelde niet goed om Blaze een frisse duik te onthouden.

Hij reed verder in westelijke richting, maar stuurde Blaze aan de rand van Tambilla een steile, met gras begroeide geul in. De beek was hier smal, een zijtak van de rivier Onkapinga die ontsprong in de voetheuvels van Mount Lofty en zich een weg door het dal slingerde. Blaze genoot van het water en snuffelde aan het riet terwijl ze stroomafwaarts liep. Toen ze bij de opening kwam waar het hek van hout en gaas van de paal was getrokken, aarzelde Percy even, maar gaf toen middels een zacht stootje met zijn knieën aan dat ze verder mocht. Hij